

ANY IV

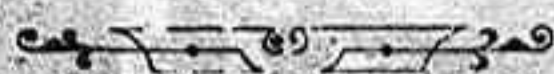
NÚM. 150

BARCELONA 10 JULIOL 1891

Medard Sanmarti y Aquiló

CRÓNICA

Los periódichs inglesos publican los detalls d' un casament que tingué lloch á South-Shields.

Navis y convidats tots eran artistas ecuestres del Circo acrobátich d' aquella població, de ahont sortí la comitiva. L' alsada del marit es de 1'90 metros y la de la muller de 96 centímetros.

Los testimonis de la original boda eran, per part del contractant un tal Mr. Hubert, qui per faltarli los dos brassos tingué de firmar lo contracte aguantant la ploma ab las dents, y lo capitá Dallás, un gegantarro de 2'40 metros d' alsada. Las acompañantas de la núvia eran, una jova colossal que pesa 600 kilos y una dona salamándria anomenada la Satanela.

¡Quina llástima que aquesta boda no formés part del programa de la funció que al vespre donava la Companyia, inclosos los navis, en lo Circo de South-Shields!

Un plé segur, sols per la novetat.

**

Vegin de quin modo mes casual un matrimoni pot arribá á divorciarse.

A Turquía ara han sortit grandiosas partidas de *Uadremeners*, com diría *La Renaixensa*, que ab molta frescura detenen los trens, roban lo que 'ls acomoda y fins secuestran los viatgers, tal vegada per tornar al bon temps de *Frá Diávolo*.

Donchs es lo cas, y no vá de cuento perquè es histórich, que un *mister* d' Inglaterra bastant fort de..... capitals vá enamorar-se bojament d' una actriu russa y per demostrarli que per ella no li dolian prendas vá decidir portarla á fer un viatge de recreo y gastarse ab ella algún miler de lliuras esterlinas. *Con tan plausible motivo* lo fulano vá dir á sa muller que li era precis empendrer un llarch viatge per cuestió de negoci y arreglant l' *arquipataxa* vá despedirse de la innocenta esposa.

¡Mes ah, fatalitat! Lo tren en lo qual prengueren passatge 'l *mister* y la comedianta fou precisament lo mateix que 'ls brigants turchs assaltaren al passar per la Turquía.

Los *tortolitos* van ser trovats dintre un reservat de primera en una posició académica. ¡Quina sorpresa!

Jutgin vostés la ràbia del lord y la vergonya de l' actriu al veurers tan bruscament interromputs. De primer l' inglés aixecava 'l *gallo*, pero al saber ab qui se las había, lo *gall* se li va arrousar.

Bé, pero ¿que tè que veurer aixó ab lo divorci? Si senyors que hi tè que veurer. Los periódichs inglesos al donar compte del roho d' aquest tren citan lo nom del *mister* y 'l de l' actriu y fi is detallan l' aventura.

¡Quina prempsa mes comprometedora!

Naturalment, la muller del inglés al enterarse de que lo marit no feya lo viatge per negoci sino ab un *negoci*, está resolta á demanar la separació legal.

De moment la separació ja hi es, puig los turchs te nen secuestrat al *mister*.

En quant á l' actriu russa, fa companyia al seu *Don Juan*.

Ja es un cas salat, y picant, porque, jo crech que la festa vá á costarli un grapat de lliuras á n' aquest sóci.

No tot han de ser glórias en lo mon.
¡S' ha de patir *mister*, s' ha de patir!

**

Atenció que aixó es curiós.

S' ha descubert una Societat de vividors que fingian accidents pels carrers. Per exemple, un *socio* de aquesta societat 's feya atropellar per un carruatge qual coixero perteneixia á la agrupació. Un municipal, també de la colla, corria al *lugar del suceso* y donava part oficial del fet á la Comandancia. Per últim un Inspector de *seguros*, vividor també com los demés, informava favorablement á la Societat en que estava inscrit lo ferit y després entre 'ls quatre se partían la indemnissació que donava l' amo del cotxe.

¿Eh, que 'ls ne sembla si 'n corran de clatells esquilats?

Pero no pensin que aixó hage passat aquí, no senyors; aquí los *tarugos* no saben sortir de la rutina de afanar relotges y desembrassar pisos.

Los nostres cacos no tenen tan talent per ara com los seus colegas de París.

De manera que com que tot se trasplanta, no fora res de estrany que 's trasplantés aquí á Barcelona un *Ateneo* de aquesta mena...

¡Ay pobres de nosaltres allavoras!

¡Ja ni dels guras podém fiarnos!

Alabat siga Deu, com diría un redactor del *Correo*.
(Aixó últim no vol ser vers, que consti.)

DOCTOR GERONI.

ENTRE NUVIS

¿T' agrado, Roch apreciat,
ab aquest tan, rich vestit
qu' he estrenat ab gran delit
per fer goig á ton costat?
¿y ab aquest nou pentinat
que los meus cabells combina
y ab cinta de seda fina
ajuntat ab molt primor,
t' agrado, mon dols amor?
—Y molt que m' agradas, nina.

—¿Y si un día la ventura
que regositja mon cor
se convertís, per dissort,
en la més negra tortura,
y no tenint joh sort dura!
ni un vestit que m' abrigués
fins despullada jo anés...
lo mateix t' agradaria?
—Allavors, ma bella aymia,
m' agradarias molt més.

GESTUS II.

¡L' ÚLTIM RECURS!

(Rigurosament històric)

I.

En *Baldiri Ravanissas*, era un home tan tranquil que en contra d' ell, res podian ni misèrias, ni fatichs.

Semblava que una corassa portés á demunt del pit á fi de que s' hi estrellessin de la desgràcia los tirs.

Sabent lo breu de la vida afrontava los perills, com si alló que neguits dona de gaubansa li servís.

De la *gramàtica parda* catedràtic fins allí... per més que los *verbs* sabia tots li eran *sustantius*.

Empapat d' un *estoïcisme contundent* y divertit, á un *mal*, responía ¡*Amen!* y á tot deya:—¿*Qué 'm fà á mi?*

Bohemi per naturalesa gravós era als seus amichs, que *ipnotisats* per sa *làbia* li afluijavan los *pistrinchs*.

Sens *benefici ni ofici* feya escarnis de 'n *Rotschild*, puig hasta quan dejunava diu que estava del mon *tip*.

Sense un rál los ulls obría, sense un rál anava al llit, escusantse que 'ls diners privan de poguer dormir.

N' obstant, menjava, bebia, fumava, tenia pis, cada dia al café anava y al teatro molt sovint.

Vestia *decentement* y tenia una... *Titi* en lo carrer dels *Petons* que li donava *pessichs*.

Me diréu ¿*Cóm se arreglava?* ¿qui'n era l' *negoci?*, qui'n que donava á ná 'n *Baldiri* diners per menjá y lluhí?

No cal pas que vos l' espliqui, massa y prou que ho tenen vist. *No sabla qu' es vergonya*, y qui no 'n té, viu felís!

II.

En lo carrer de *Las Cabras número quaranta tres*, al costat d' un *plats y ollas* primer pis, baixant del cel, á disgust del propietari y de algún vehí ta nbé en *Baldiri Ravanissas* hi tenia l' *seu quartel*.

Una taula repelada, un catre, dos tamburets, tres caderas sense boga, y un retrato de *Voltaire* (1).

Eran los mobles preciosos que un hom veyá de moment, per probar que 'ls que no 's veyan serían pitjors que aquells.

Lo *caràcter* de 'n *Baldiri*, era tant y tant distret que feya més de sis messos que no pagava l' lloguer.

En va l' *amo de la casa* hi pujava asíduament, més no sempre li trovava y si li trovava ¿*qué?*

¡Tenia tanta palica en *Baldiri!* 'ls *arguments* que gastava eran tan *lògichs* que tot acabava en res.

Pero com que la paciència te los seus límits també y d' excusas y paraulas ningú 'n viu, segons se veu,

D. Sever Picapicolis (es lo nom de lo caser) pujá un día á ca'n *Baldiri* y aixís bramant li digué.

—¡Vágissen de casa méva! ja no puch esperar més, no vull escoltar mentidas, ¡escoltant vaig perdre un plet!

Vosté vol perjudicarme, perque ha vist que so pacient, lo que es ara no m' atrapa! y li dich! li dich de cert! que, si l' pis no 'm *desocupa* lo cito, y veurá vosté com en menos de vuyt días (per més que 'm costi diners) faré que lo jutje tiri trastots y á vosté, al carrer!

A tan fortas amenassas, á un *discurs* tan *eloqüent* fent un badall en *Baldiri* de aquest modo respongué:

—¡Ja m' agrada! ja m' agrada, aixó 'm posa molt content. Vosté fassi lo que ha dit y ara veurá, que faré!

Al dir aqueixas paraulas de *corda* tragué un cap tell, y un llás fenthi escorradís la penjá al sostre al moment

Y ab *D. Sever* encarantse li va cridar: ¡Aquí te l' *últim recurs* de ma vida l' *últim recurs*. *D. Sever!*

Si no vol que lo *ganyot* m' *apreti*, tan fort y estret, que trayent un *pam de llengua ganyotas* fassi á vosté,

no truqui més á eixa porta, aquí no s' hi atansi més ¡no 'm parli més de *justicias!* ¡no 'm parli més de *lloguers!*

III.

Passan días y més días

y fá *D. Sever* lo mut, li sab greu que un home s' mati per més que sigui un *gandul*.

Cada vegada que pensa ab la *corda* y lo seu *nús*, l' ánima se sent *nuada* y á los tribunals no acut.

Mentrestant en *Ravanissas* trampejant com de costum no *paga* lloguer de casa, ni tampoch *paga* á ningú.

Cada volta que un *inglés* truca á la porta ab enutj, ó no l' obran y si l' obran resta tot seguit confús...

Puig avans que obri la boca ja s' adonan los seus ulls, d' aquella *corda* que penja fent á la existencia insults.

D' aquella *corda* terrible que 's balanceja ab orgull; y ab mots fatídichs li crida: ¡*Só d' un trist l' últim recurs!*

(EPÍLECH.)

Un día l' autoritat que l' *suicidi* no consent, hi pujá ab lo sant intent de evitá una *atrocitat*.

Alguns vehins de la escala l' acompanyan y aixís son, *D. Sever*, un polissón y l' *arcalde* ab la *mangala*.

Trucan fortament al pis, —ningú obra, ¿*Qu' es estrany?* —la *clau* es posada al pany. —¿*Qué farà aquest infelís?*

Per fi un, que tafaneja per la reixa llensa un crit, veu un *bulto* indefinit... un bulto que 's balanceja!

—¡No hi ha més, es en *Baldiri!* —Cansat de la séva sort lo pobre s' ha dat la mort!

—¡ja ha acabat lo seu martiri! A fi de afluijarli l' llás, la porta fan á bossins... hi entran... y un cop son á dins, quedan ab un *pam de nós!*

Puig lo qui penjaba allí sols era... un *ninot de palla*... s'ou esclatar una rialla y 'n *Baldiri* 'ls diu així...

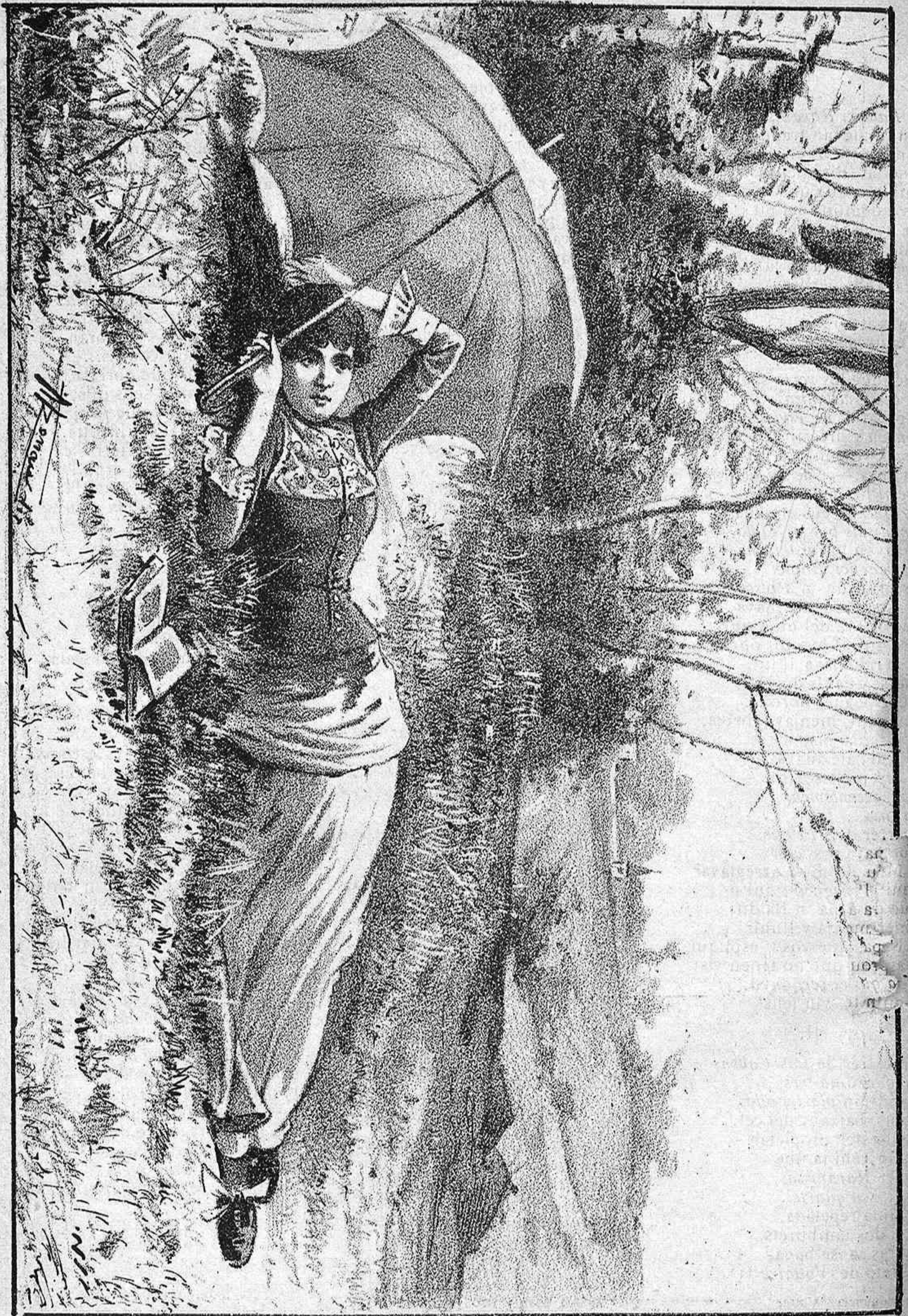
—No estiguin senyors, ofesos si á ma mort no he donat curs, ja que 'm faltan *interesos*, dispensin l' *últim recurs* que tinch ¡*per conmmoure inglesos!*

JOSEPH M.ª CODOLSA.

(1) Se pronúncia 'Volter'

LA TOMASA

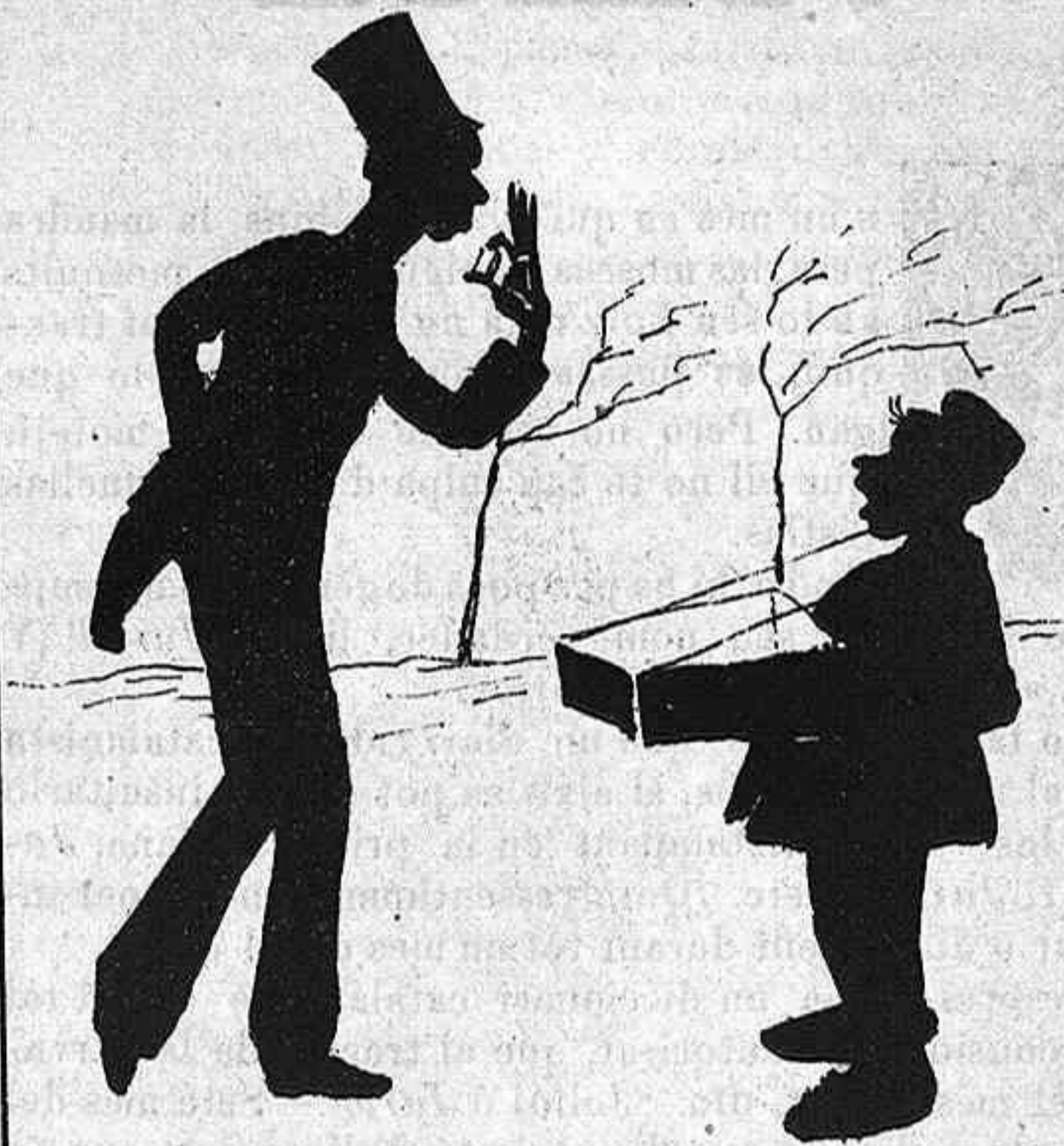
GALERÍA ARTÍSTICA

DEMUNT DEL HERBEY

QUADRO DE WOHLE

SORTINT DEL TEATRO

Aquesta capsa encara no conté cinquanta mistos.
—Ensenyila á qui vulgui, y tothom li dirá que es decent.

que li doni
Me diré
qui n'era
que donav
diners per
No cal
massa y p
No sabí
y qui no r

RP

—¿Us ha agradat la comédia?
—Tot es mentida, senyó.
Fins un que-li deyan calvo
era més pelut que un ós.

JULIOL

Es un més en què 'l sol amobina, la mandra pesa, las moscas fastigueixan, los mosquits ab lo seu botz'neja no deixan dormí tranquil, las pussas incomodan... tot lo que vulgan. Pero nò está bé que se 'l moteji, perque ell no té cap culpa de totas aquellas moléstias.

¡Y no n'hi ha pas poca de gent que en compte de donarli 'l seu nom verdader, li diu *Juriol*! ¡Y gent autorisada, que es lo pitjor!

No fa gayres anys que un diari catalá y catalanista fins al moll dels ossos, si aixís se pot dir, va insultarlo tots los 31 días, estampant en la primera plana; *Juriol 1*, *Juriol 2*, etc. ¿Quin ressentiment tindria per insultar.o diariament durant tot un mes de 31 días?

Després hi ha un diccionari catalá, que com á tal deu considerarse autorisat, que al tractar de la paraula del més aquest, diu: "Juliol ó *Juriol*.—Seté més del any, etc., ¿Es dir que 'l mateix té dirli un nom que un altre? No hi estém pas. Alló de "dígalí atxa", aquí no hi va bé.

Encara que l' etimología d' aquest nom es bastant sapiguda, no estaré de més que la espliquém, per si algú la té olvidada.

Juli César, va introduir molts y notables modificacions al calendari de Rómulo, y un cop mort l' emperador, Marco Antoni va volguer posar lo seu nom de *Julius*, en honor seu, al més en lo qual había nascut 'l dia 4 lo César, que era 'l més aquest. De consegüent, hem de dirli *Juliol*, perqué prové de *Julius*. Y 'ls que usém la llengua catalana, que es una de las llengües llatinas, no hem de cambiar la radical que 'ns dona la llengua llatina, que es la progenitora de la nostra.

En tots los idiomas llatins, se conserva la *l* en lo nom d' aquest més y en cap s' hi posa la *r*. Los provençals li diuen *Juliet*; los castellans, *Julio*; los francesos *Juliet*; los italians, *Juglio*; etc.

Y com que la procedéncia del nom es llatina; fins en los idiomas d' altrás rasses se conserva 'l mateix; y aixís los inglesos li diuen *July* y 'ls alemanys *Juli*.

De manera, que 'ls catalans que á n' aquest més li diuen *Juriol*, son los únichs que no respectan de la seva llengua mare lo que li respectan fins los de las demás familias extranyas, que no hi tenen cap parentiu.

No es cap rahó pels autors d' un diccionari, ni pels redactors d' un diari catalá, dir que aceptan la denominació de *Juriol*, perqué hi ha gent que aixís denominan á aquest més, ja que aixó es evidentment un defecte. Si aixó hi valgués, també 's podria dir *trayatu*, *frábica* y altrás paraulas que no poca gent diuen d' un modo defectuós.

Si admetessem que á pesar de l' etimología llatina d' aquest nom, també pot dirse *Juriol*, allavors aniria per terra aquell senténcia higiénica que prevé que no 's menji certa classe de marischs en los únichs quatre mesos del any que no portan *r*, que son: Maig, Juny, *Juliol* y Agost, perqué allavors *Juriol* ja portaria *r* com los altres mesos, fora dels anomenats, desde 'l Janer fins al Decembre.

¿Qué per ventura hi ha ningú que digui *Juri* al

home que s' anomena *Juli*? No. Donchs la procedéncia es igual en aquest nom propi d' home que en lo del més de Juliol; un y altre vénen del llatí *Julius*, qual femení es *Julia*, com en catalá y en castellá, sense cambiarhi una sola lletra.

Ab aquestas consideracions, no 'ns proposém altra cosa sino fer véure que 'ls catalans no hem d' esser los únichs en rebutjar de la llengua llatina un nom que 'ns ha donat en memória d' aquell que 46 anys avans de Jesucrist, tragué la confusió que hi había en lo calendari y ficsá l' any en 365 días y 6 horas, ab las quals se forma cada quatre anys, un any bisiest, de 366 días.

Y no mereix aquest més que se 'l mortifiqui donantli noms suposats, perqué en ell comensá, ab l' endarrocament de la Bastilla, la revolució francesa; en la mateixa Fransa tingué lloch en aquest més lo mohiment del any 30, pel qual se destroná als Borbons; en los Estats Units se proclamá en aquest més la república federal, única forma de govern que ha tingut aquell país; en Espanya va ferse e. juliol del 54 la revolució que portá al poder al partit progressista; y en Catalunya en aquest més los gironins se guanyaren lo títol d' heróichs reixassant al exércit de Napoleón en lo famós siti de Girona y en aquest mateix més las áligas francesas en lo Bruch tingueren de recular esplomisadas per nostres valents montanyesos.

Respectém donchs y donguém lo seu verdader nom al més de JULIOL.

CONRAT ROURE.

GELOSIA.

En tos llavis de carmí,
fent de pitxer, ta boqueta,
jo ab gelosía hi vegí,
presonera, á una violeta.

Ella 't dava son olor,
tú ab lo alé la afalagavas;
ella 't parlava de amor,
tú, somrisent, la besavas.

¡Sáben las flors tant y tant!
¡simbolisan tantas cosas!
que apar que un himne vibrant
viu en sas fullas hermosas.

Aquella que un jorn vegí
per tos llavis oprimida,
la voldria aprop de mí
perqué 'm dés un doll de vida.

Qu' ella contarme sabria
los secrets que ton cor té
y fins potsé 'm donaria
los petóns que li vés fé.

Ella 'm podria enterar
de tot quant sabé 'm pertoca;
si es inténs ton sospirar,
si brunz mon nom en ta boca.

Ella sab més que ningú,
per quin sér ton seny delira;
puig del amor que sents tú
prou ne guarda una guspira.

Y al pensar, qu' ella, en un cel,
s' ha deixonat de ventura,
dels gelos lo glop de fel
sento que mon pit tortura.

FRANCESCH MARULL.

NOSTRE RETRATO

MEDARD SANMARTÍ Y AGUILÓ

A la una de la tarde del onze del prop passat mes de Juny, en la capital de la monarquia espanyola morí aquest artista, verdadera gloria de l'esculptura nacional contemporánea. Fill d'un intel·ligent dibuixant litògraf, pintor y cantant, nasqué á Barcelona en 1855. Comptava en conseqüència al arribar al terme de la sua jornada á través del erial de la vida, sols trenta sis anys, y la carrera que recorregué fou rápida, aprofitada y gloriosa.

Havía esmersat desde molt jove las dots intellectuals ab que 'n havia sigut afavorit per la naturalesa, ja aprenentne lo dibuix, com també la teoria musical. Pero, si be arribá en un sentit fins á pintar, y en l'altre, á tocar lo piano ab facilitat y relativa perfecció, ab tot no fou pintor, ni músich; decantantse á la fi, á consagrar sos talents al art més essencialment plástich, tal volta preveientne que 'n era lo que mes dócil havia de mostrars á las suas aptituds y aquell que 'n hi tenia reservats envejables triunfos y gloriosos lloers.

Ab entusiasme decidit comensá sos estudis esculptórichs, baix la direcció del malhaguanyat Oms, los continuá ab lo molt reputat Roig, completantlos ab lo justissimament acreditat Sunyol avans de passar á perfeccionarlos á Roma.

Era l'any 1875 quan tingueren lloch aquellas oposicions á la pensió d'esculptura en la Ciutat Eterna, convocadas per nostra Exma. Diputació Provincial; oposicions memorables per los exercissis que 'n executaren los opositors, possantne en compromís al jurat y en indecissió á la opinió pública. Tres foren los que lluytaren, y no sols se portaren com á bons, sino com á braus. Y no exagerém, puig los treballs presentats al concurs, es fama que 'n feren exclamar á una notabilitat artística; que 'ls que tals obras realissavan no devian anar á pendrer, sino que 's podían quedar aquí per ensenyar, puig que si tal feyan los aprenents, no sabia lo que 's havia de exigir als mestres. Un dels contrincants, y ab la circumstància d'esser lo mes jove, era En Sanmartí. No li 'n fou otorgada la pensió perque 's quedés enderrera, sino perque sols podia guanyar un, ja que sols era una la plassa que 's havia d'adjudicar.

Algún temps després seguía al autor de la mellor estatua del Dant en son traslado de residència á la cort. Tres anys mes tart presentava á l'Exposició Nacional de Bellas Arts, l'estatua *La pesca* que 'n fou universalment elogiada, premiada ab una medalla de segona classe y reproduhida, per medi del gravat, casi per totas las publicacions il·lustradas d'aquella época. Ab *lo soldat de Maratón* digne pendant del *Abel mort* de las oposicions de Barcelona, obtingué la pensió á Roma que 'l'Ministeri de Foment d'acort ab lo Jurat, concedía al qui mes airós havia sortit del concurs celebrat al efecte.

Importants foren los envios á que venia obligat per las cláusulas de la distinció obtinguda, essentne sobretot digne d'esmentar lo celebrat grupo de *Indortes é Istolaci alsantne lo primer crit d'independencia contra la*

dominació cartaginesa, qu'actualment figura en l'Exposició de Bellas Arts de Berlín.

Retornat á Espanya fixá la sua residència en la vila *del os y del arbós*, essentne continuament distingit ab honrosas comandas d'obras qu'anavan constituint lo rich catálech de las manifestacions artísticas de son geni privilegiat. No hi ha necessitat d'anomenar totas las que 'n produhí, recordarém solament; lo *soner balear*, lo *márqués de Pontejos*, lo *Verge de las Escolàs Pias*, lo *Sant Matheu*, lo *Sant Joan Evangelista*, per l'Esglesia de Sant Francesch lo Gran, los retratos de D. Manel Becerra, D. Victor Balaguer, D. Emili Castelar, Casado del Alisal y altres de personas no menys distingidas; los baixos relleus de *la Maternitat* y de *la Inmaculada coronada per àngels*, las terras cuytas *Una donua y una banyista* tan dignes d'especial menció á pesar d'esser executadas en una materia tant ínfima, com las que 'n han sigut fossas en bronzo. ¡Llástima gran, que la sua patria nadiuha no 'n consèrvia algun!

Durant la sua carrera artística conseguí diferents honors que 'n haurían ensoperbit á altres homens de molt no tan dignes del art com lo qui un día, fou molt afectuós condeixible nostre en alguna de las classes de la Llotja y avuy consagram aquest petit tribut, sentint en lo cor viu dolor per tres conceptes; que son, lo de que s'haja mort, lo de que la sua pérdua haja interessat tan poch á sos compatricis y lo de que sia tan mesquí aquest treball, que porta al mateix temps l'objecte de fer ávinent á nostres conciutadans, que fou indiscutiblement un altra glória catalana en Medard Sanmartí.

RAMÓN N. COMAS.

Lo pagès

Cansat se troba de tot lo día
per la fatiga que en lo camp fá;
y al arribarne del Sol la posta,
vers al séu poble va á descansá.

Sense tindre gens d'espera,
se posa 'l cistell al brás,
y s'acosta ab gran fal·lera
cap á casa, pás á pás.

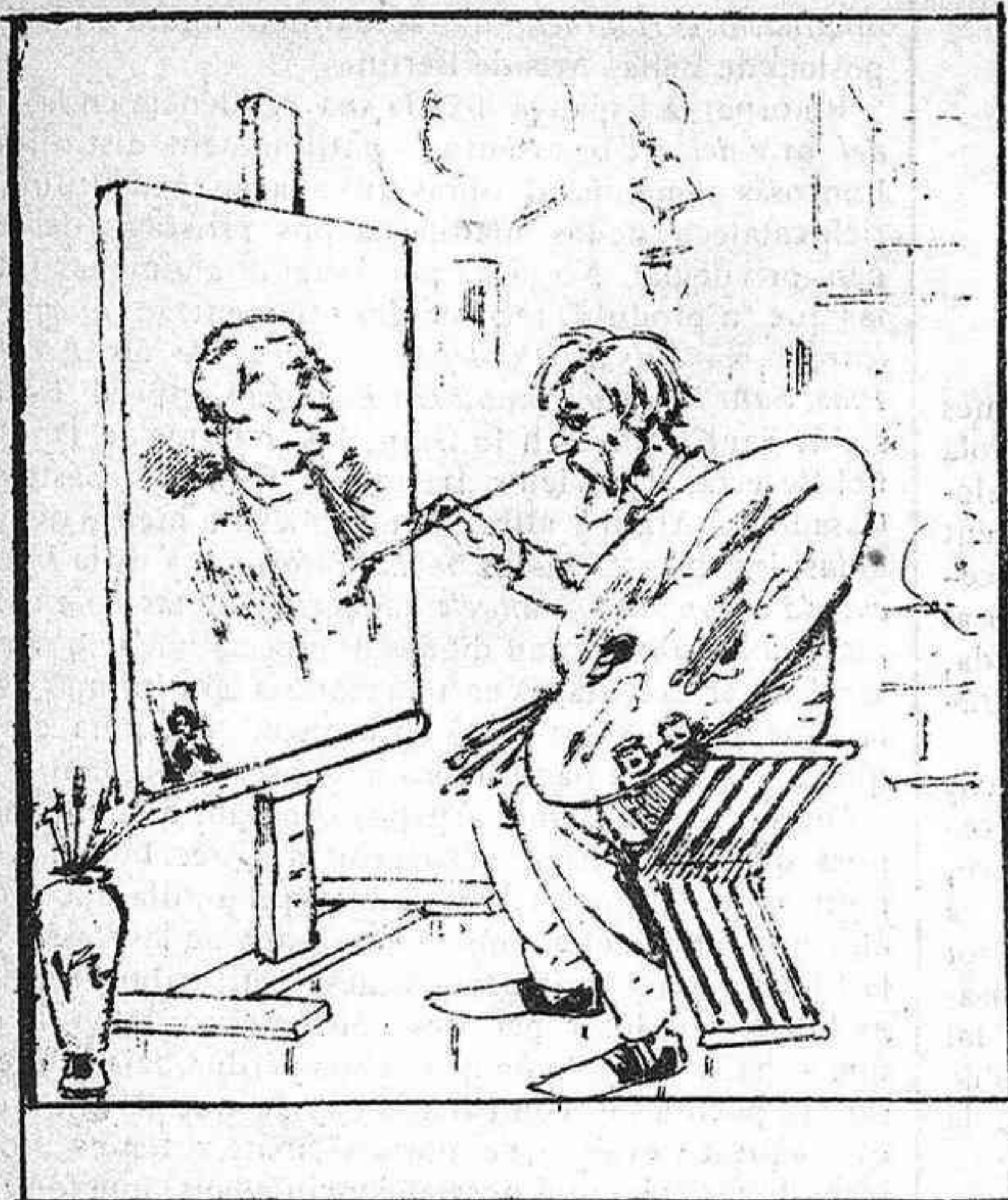
Y quan arriba després d'una hora
á l'embocada del séu carré,
veu que l'esperan ja ab alegría
la brivalleta, qu'es lo séu bé.

Al moment que se 'n adonan
s'hi atansan ab ànsia gran;
y allavors, tots junts, confonen
molts petóns, tot caminant.

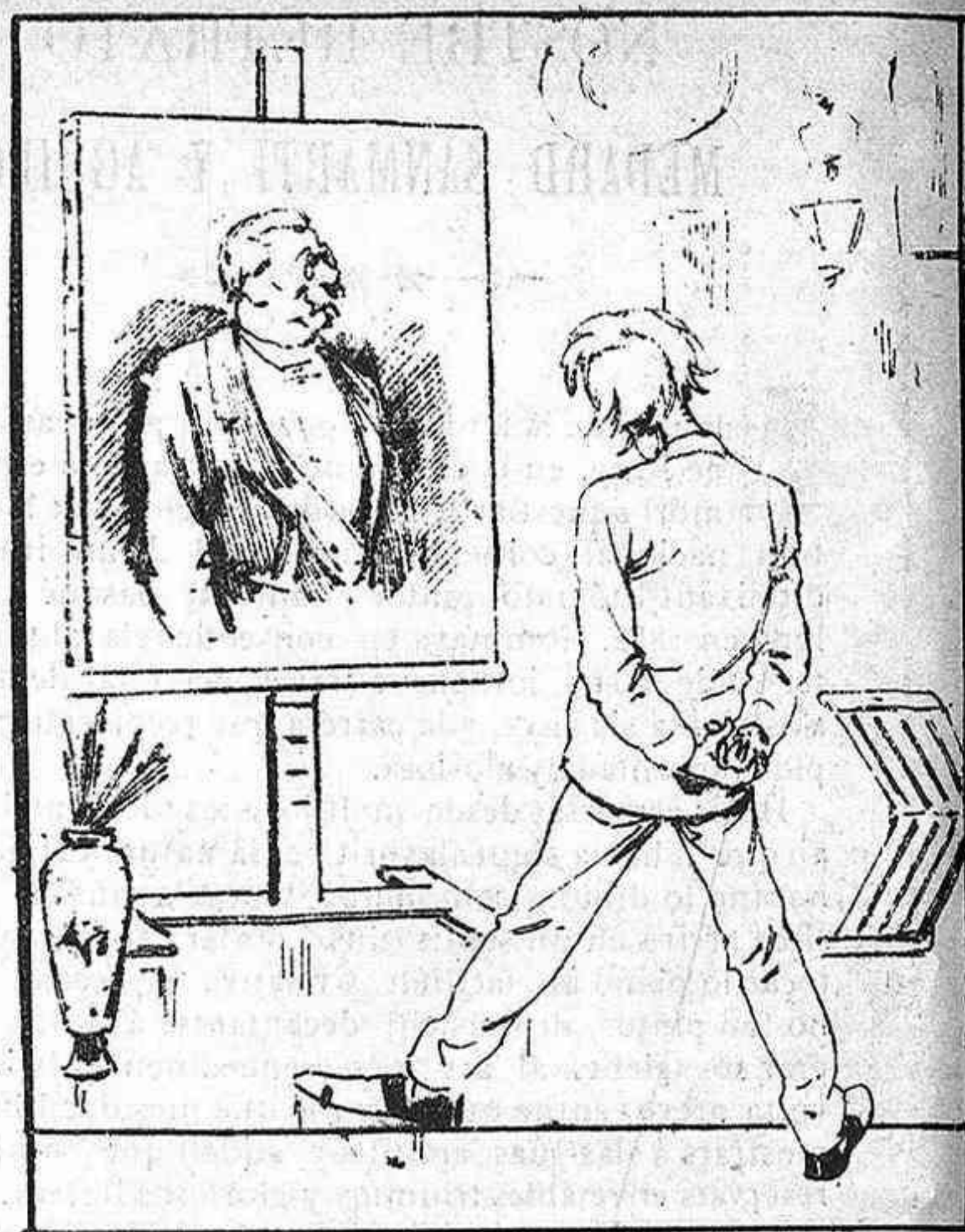
Entran á casa tots á aquell acte,
y 'ls hi fá entrega del cistellet,
qu'ells, afanyosos, tot li regiran
pera menjarse s'hi ha un crostonet.

¡Quánta ditxa en son cor balla,
de poguer torná á abraçar
á n'aquella menudalla...
¡Fins la ditxa, 'l fá plorar!

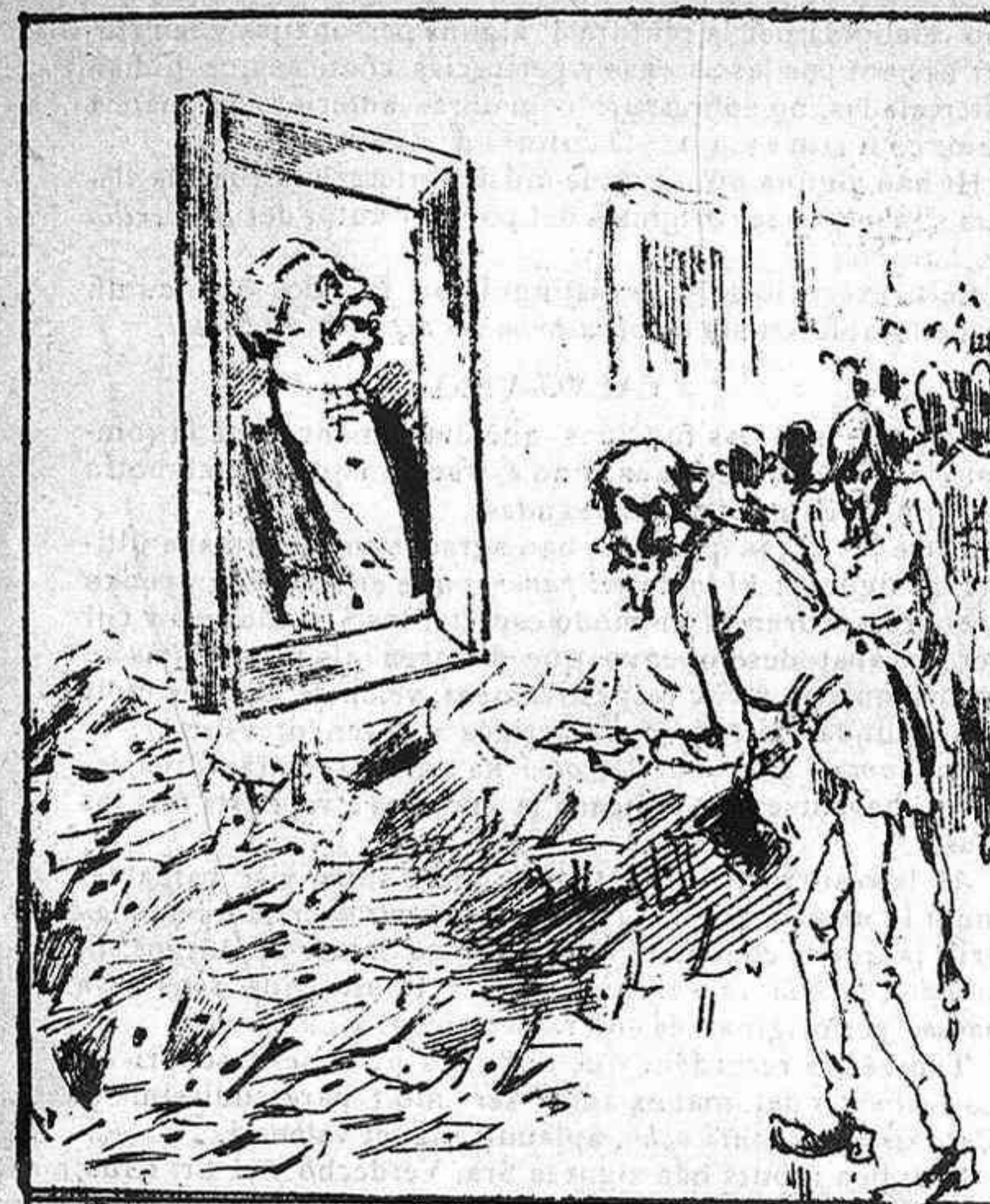
S. FÁBREGAS CASANOVAS.

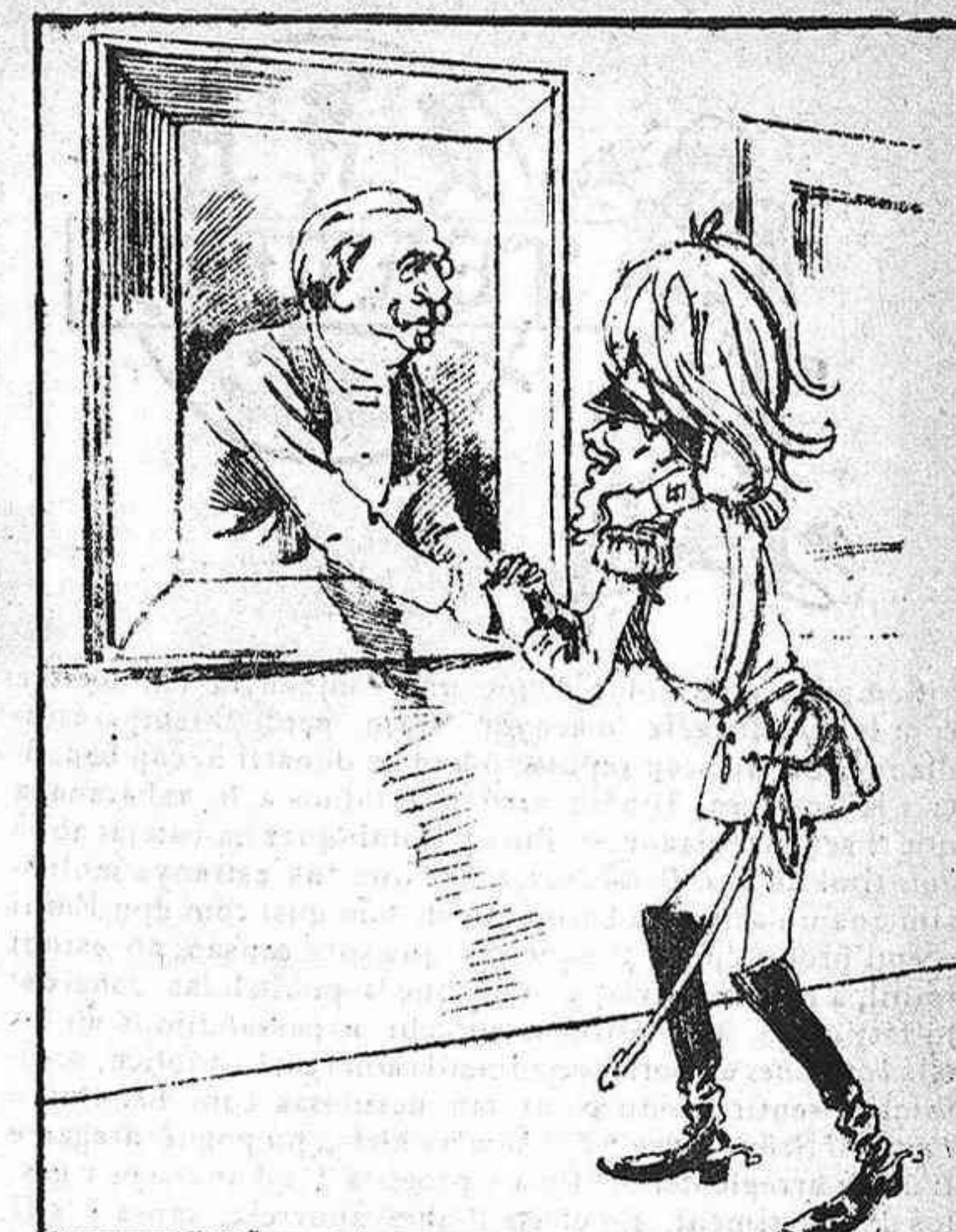
En vista d' una fotografia, fá 'l retrato d' un gefe del govern.

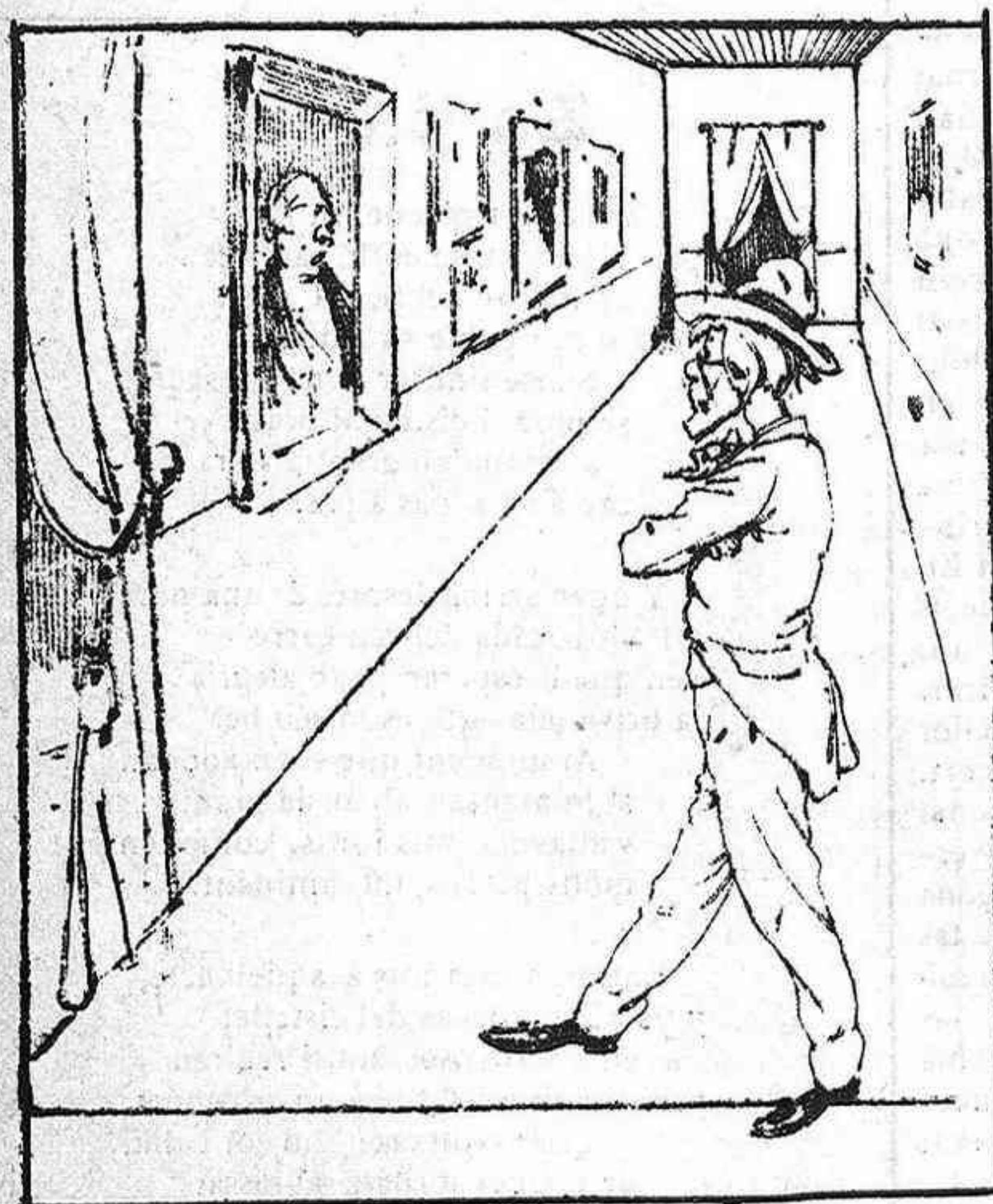
Queda satisfet de la semblansa.

Tanta era la semblansa y naturalitat, que 'ls pretendents l' omplian de memorials.

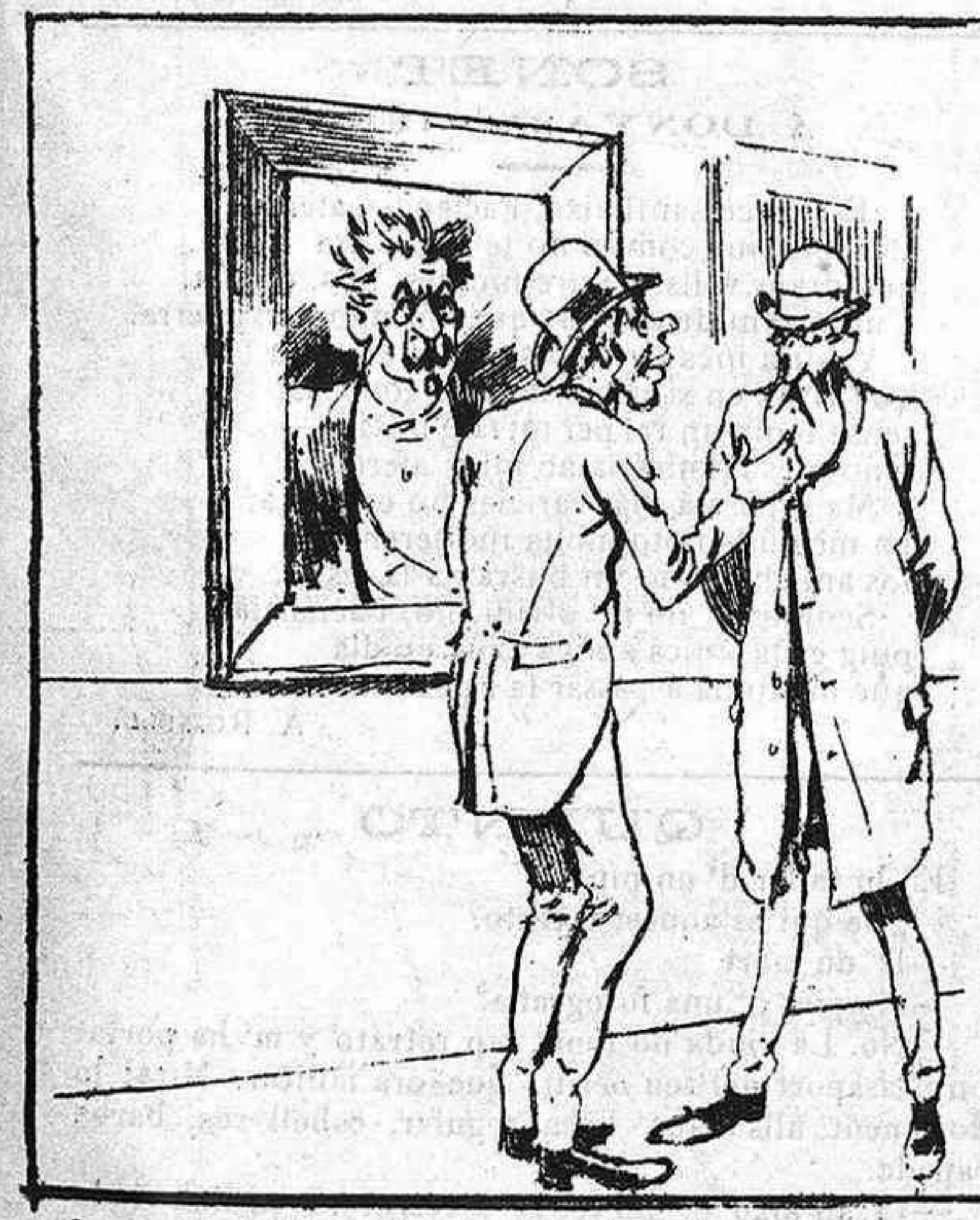
Y 's va notar que al passar pel seu devant un general dels seus, se saludavan afectuosament.

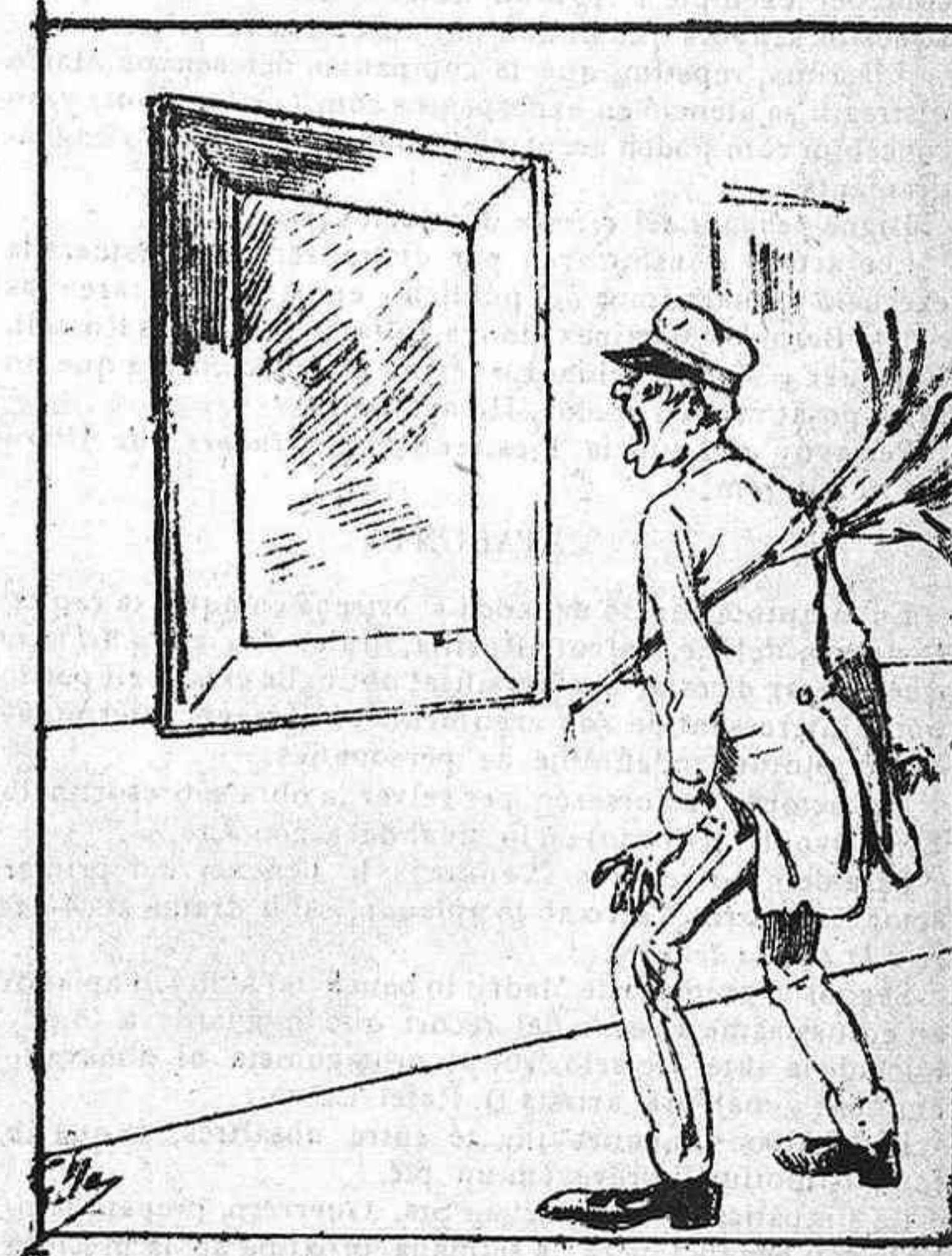
Lo govern li compra y se 'l coloca en la galeria d' un ministeri.

Quan hi passava pel devant lo gefe d' un altre partit, se 'l mirava ab gust.

Sempre que al seu devant se parlava de revolució, se li posavan los cabells de punta.

Y un día qué hi hagué un rebombori popular desaparegué del quadra.

NOVETATS

Sempre es de doldrer que una companyia tan notable com la que dirigeix lo senyor Mario, perdi 'l temps estudiant obras que cap reputació han de donarli ni cap benefici á la Empresa. Dihém aixó referintnos á la xabacanada que 'l seu arreglador Sr. Pina y Dominguez ha batejat ab lo dols títol de *Los Bombones*, y á fé que 'ns estranya moltíssim que un actor tan eminent y de bon gust com don Emili accepti produccions d' aquestas que sols cansan, ab estudi inútil, á la companyia, y lo dia que 'l públich las coneix s' hi fastigueja. Aixó últim va succhéi lo passat dijous ab los tals bombones elaborats abadmetlla amarga; lo públich, acostumat á sentir produccions tan hermosas com *El Amigo Fritz*, *El Señor Cura* y *Un hombre serio*, no pogué dragarse l' últim arreglo del Sr. Pina y protestá d' ell ab ciseos y gestos d' aburriment. En efecte l' obra aburreix, cansa y 's fa pesada, puig la séva trama no permet més que un acte y l' autor ab sa imaginació de goma elástica ha volgut allargar-la, si us plau per forsa, resultant tres actes pobres d' interés. Tots, ó casi bé tots los personatjes son assaynetats, y algún com per exemple l' *Agustin*, sembla calcat d' un tipo d' aquestos senyors que hi han pintats en los ventalls.

¡Lástima, repetim, que la companyia del senyor Mario distregui sa atenció en experpentos com *Los Bombones* y no concebim com poden acceptar las Empresas aquestos engendraments.

Digne pendant del crimen d' aquell carrer.

Los actors s' esforsaren per distreurer ab sa esmerada execució lo malhumor del públich y en part ho lograren las Srtas. Bernal y Martínez (donya Julia) y 'ls senyors Rossell, Balaguer y Mendiguchia. En resúm es una comédia que no s' ha posat més en escena. Ho aplaudim.

Per avuy s' anuncia l' estreno de *La duquesa de Altona*. No hi faltarem.

CATALUNYA

En la quinta funció de moda s' estrená en aqueixa capital lo drama del Sr. Calvo y Revilla, titulat: *El credito del vicio* que á pesar de estar ben versificat obtingué escàs exit per lo poch interessant de son argument, parlaments interminables y pintura indefinible de personatjes.

Los actors s' esforsaren per salvar la obra sobresortint lo Sr. Calvo (D. Ricardo) en lo final del segon acte.

Pera dema divendres s' anuncia lo benefici del primer actor D. Ricardo Calvo ab lo aplaudidíssim drama *D. Alvaro ó la fuerza del sino*.

Segons la premsa de Madrit lo beneficiat s' hi feu aplaudir ab entussiasme á pesar del recort que 'n guardava lo públich de la interpretació que al protagonista hi donava lo eminent y malograt artista D. Rafel Calvo.

Las moltes simpatias que té entre nosaltres, fa que ab fundats motius li preveyem un plé.

La simpática primera actriu Sta. Guerrero, prepara també lo seu benefici pera la setmana próxima ab la preciosa comédia de Moreto: *El desdén con el desdén*.

TIVOLI

Per fi s' estrená lo saynete lírich de Ricardo de la Vega: *El Sr. Luis el tumbón ó despacho de huevos frescos* que si be

fou celebrada per la pintura d' alguns personatjes y feu riurer bastant per las escenas y peripecias cómicas que hi han intercaladas, no sobressurt com obras anteriors del mateix autor com tampoc per la cultura de sos xistes.

Hi han alguns números de música intercalsats que á la llengua s' observá ser originals del popular autor del *Barberillo de Lavapiés*.

En la execució sols se distingí lo Sr. Pinedo, que feu un inmejorable artista de obra prima ó zapatero de portal.

CALVO-VICO

Variadas son las funciones que diariamente dona la companyia cómica-valenciana, y no estranyem que per tal motiu se vejin sumament concorregudas.

Entre las obras que mes han agradat en la setmana última, hi figuran: *El tonto del panerol* que en son desempeñyo hi sobressortiren d' un modo especial los Srs. Llorens y Gil per l' acabat desempeñyo que donaren als personatjes de «protagonista» y *Sec* respectivament, vejentse ademés molt ben secundats per la Srta. Garrigós y lo senyor Plumer.

La moma ó el ball de Doroteo ha agradat extraordinariament, haventse vist obligada la empresa á repetirla tots los dias.

Ab la resurrecció d' aqueixa obreta s' ha vist palpablement lo *númen de doublé* que calsan certs escriptors de Madrit, ja que la coneguda producció de Javier de Búrgos: *El mundo comedia es ó el baile de Luis Alonso* (que sens feya passar per original) es entrament igual á *La moma*.

També ara recordem que dos anys atrás se descubrí ab *Los valientes* del mateix autor ser molt parecudíssima al *Mala siete y espanta ocho*, aplaudit juguet valenciá.

Molt ben rebuts han sigut la Sra. Verdecho y el Sr. Rius, en las sarzuelas *Los Baturros* y *El Trovaor*; respecte á *Chateaux Margaux* 'ls aconsellariam la retiressin de son repertori, majorment en públichs que recordin á la Srta. Martínez, verdadera creadora del tipo de *Angelita*.

UN CÓMICH RETIRAT.

SONET

A DONYA PACIENCIA

¡Estich cessant! aixó, Paciencia, aterra al pobre que com jo no té altra cosa que draps vells, quatre mobles, fills, esposa; y un aixam de deutors que 'm mouhen guerra.

Valdria mes fer cuchs colgat de terra que viure en situació tan vergonyosa; sense tenir un ral per tot faig nosa y no més la miséria ab mí s' aferra.

Ma esposa á más caricias no contesta; en mos fills noto molta indiferencia; los amichs ja no 'm buscan á la festa...

Sent aixís, no m' olvidi, no, Paciencia, puig es la única amiga avuy en dia que m' ajuda á passar la cessantia.

A. ROSSELL.

QUEN'TO

En lo taller d' un pintor.

—¿De qui es aquest retrato?

—D' un mort.

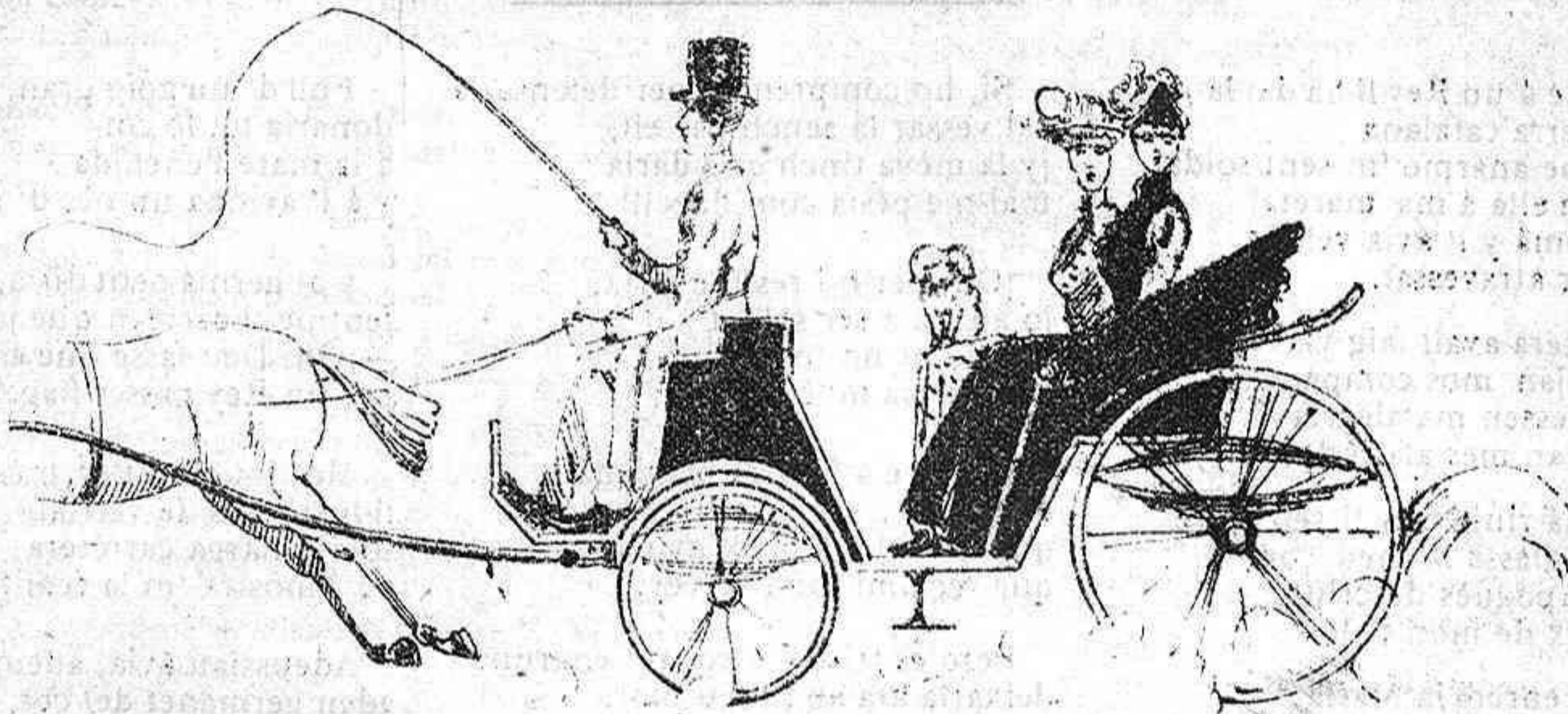
—¿Copiat d' una fotografia?

—No. La viuda no tenia cap retrato y m' ha portat un passaport del seu marit, que era militar. Mirat lo document: ulls blaus, boca regular, cabell ros, barba rapada...

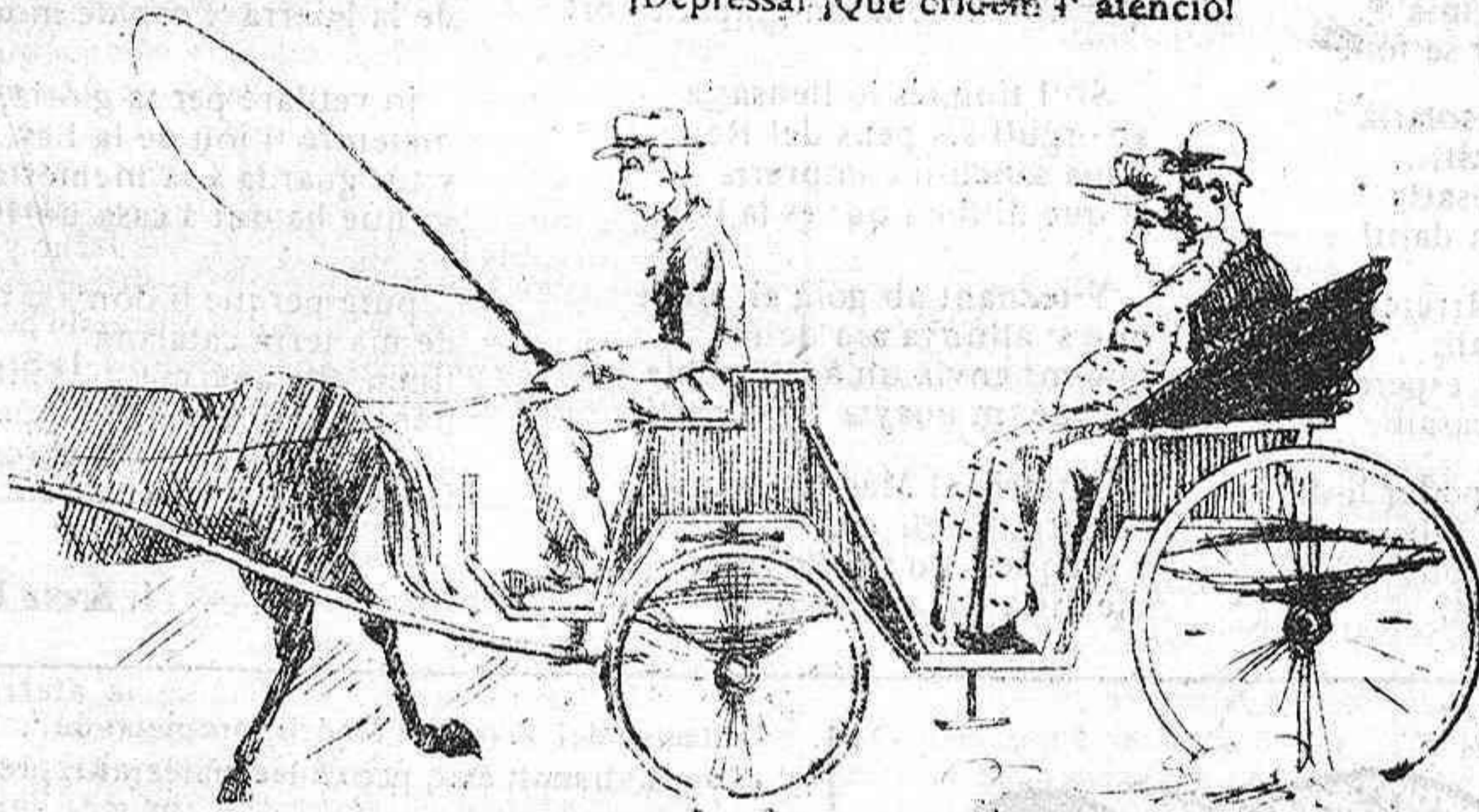
—¿Y ab aixó t' han fet fé 'l retrato..? ¡Quina viuda mes original!

—¡Si ho es! Afigúrat que aquest dematí ha vingut, y m' ha dit que 'l retrato no s' assembla al difunt.

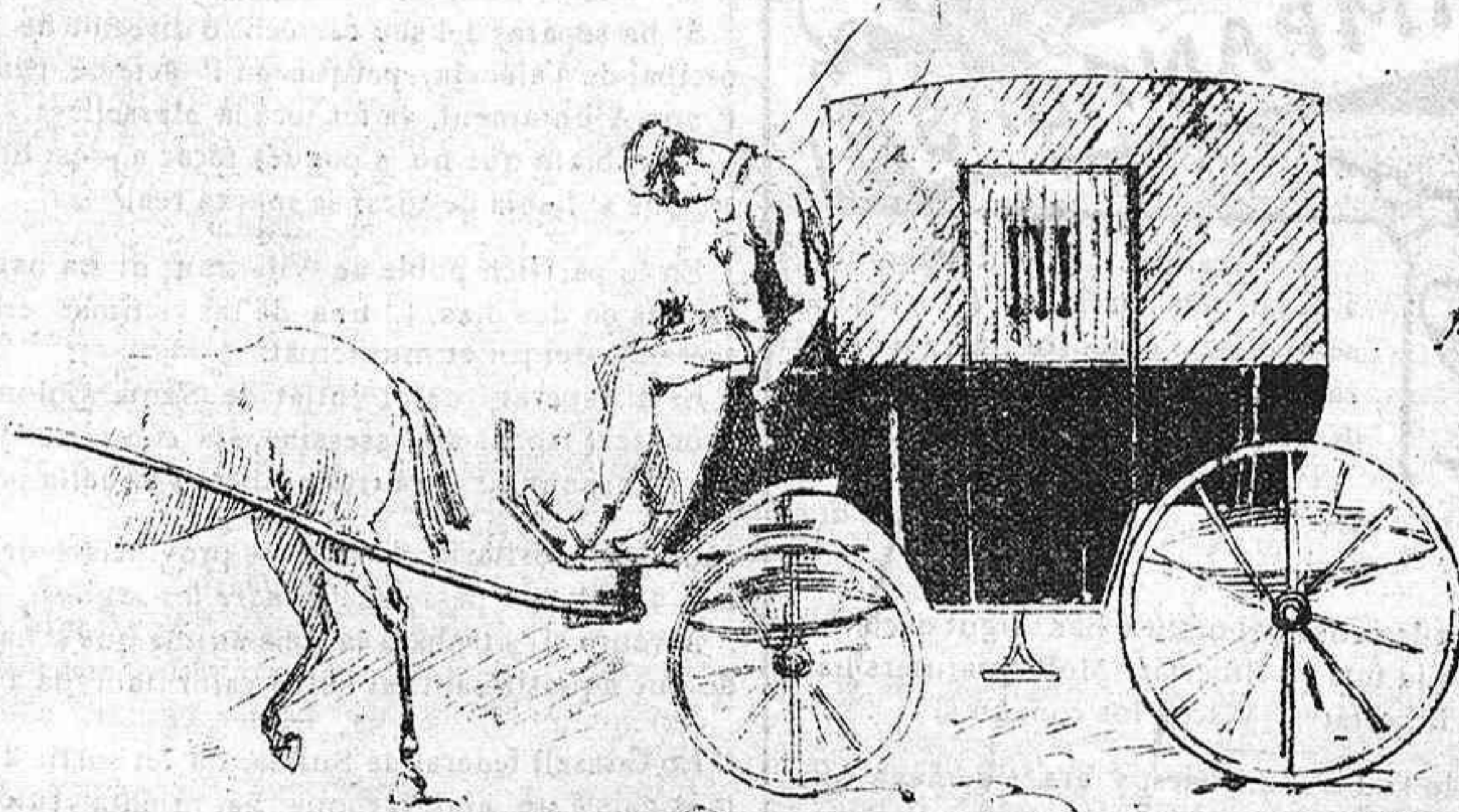
COTXES DE LLOGUER

¡Depressal! ¡Que cridem d' atenció!

¡Ab calma! ¡Que no s' espallí rest!

¡A poch á poch! ¡Que no 'ns vè d' un hora!

Lo soldat catalá

AL AMICH LO FESTIU ESCRIPTOR A. GUASCH TOMBAS

Perque á un Rey li ha dat la gana,
de ma terra catalana
tinch que anárme 'n, sent soldat,
deixo en ella á ma mareta,
á un germá y l' ávia velleta
ab lo cor atravessat.

Carretera avall faig vía
y bròmejan mos companys,
¡si tinguessen ma alegria
mostrarian mes afanys!

Els plá riuhen, y 'l seu riure
me mitj-glassa lo meu cor,
¡ay, si jo poguès descriure
tot lo feix de mon dolor!

Deixo enrera la Masía
que vá véurem vení al mon,
en son dins la mare mía
de segur que ab plor se fon.

L' ávia ja deu consolarla
y també 'l germá petit,...
¡si poguès torná á besarla
altra volta... ab quin dalit!

No pot ser, no; ¡carretera,
carretera sempre avall;
lo quartel tétich m' espera,
jo del Rey ne soch vasall!

Mes, ¿quí al Rey poder li dóna
per robá á mares los fills;
es que vol que la corona
li defensin dels perills?

Si, ho comprénch; per defensarla
cal vessar la sanch per ell,
¡y la mèva tinch que darla
mal me pèsia com flagell!

¡Oh, per mí res me faría,
jo aniria á ser soldat
y 'l dolor no 'm nafraría
com suara m' ha nafrat;

Jo aniré á l' altra bandada
de la mar, si ho vol lo Rey,
quan no tinga mare aymada
que reclami mon servey.

Pero es trist y 'l cor m' engruna
deixarla ara ab lo seu plor,
¡ay, que negra es ma fortuna
que no 'm dóna un grapat d' or!

Si 'l tingués lo llensaría
ab orgull als peus del Rey
y ma sanch li compraría
ja que diuhen qu' es la ley.

Y tornant ab goig al poble
que s' allunya ara de mí,
que m' envia un adeu noble
perqué 'm guayta trist partí,

entraría al Más tot d' una,
cercaría 'l vell escó
y si aquest no sigués runa
me diría encar senyó.

Foll d' un goig gran y sens mida
donaría tot lo cor
á la mare benehida,
y á l' aviona un bès d' amor;

y al germá petit diría,
fentme 'l cárrech que ja es vell:
—¡Oh, Deu fasse que cap día
per un Rey passes flagell!—

Mes tot quant dich es quimera,
il-lusió, res de veritat,
sols la llarga carretera
vé á mostrá 'm la realitat.

Adeussiau ávia, adeu mare,
adeu germanet del cor,
si 'm dú al cel ab nostre pare
de la guerra 'l cop de mort,

jo vetllaré per ta glória,
malehiré 'l jou de la ley,
y tú, guarda á la memória
lo que ha dut á casa un Rey;

puig perque li don' la gana
de ma terra catalana
tinch que anárme 'n, sent soldat,...
¡tant lo poble s' abandona
que ab lo pés d' una corona
vá perdent la llibertat!

J. AYNÉ RABELL.

Al assesi del carrer de Cervelló,
á pesar dels laudables esforços del
seu advocat defensor, senyor Gon-
zalez, se 'l ha condemnat á 14 anys
de presiri.

Té 75 anys y si compleix tota la
condemna, al sortirne 'n tindrà dos

feixos.

Los processats en la causa del matute han sigut declarats
inculpables y están ja tots en llibertat. Molts matuters han
exclamat: ¡Viva la llibertat! y ¡Viscan los consums!

S' ha aumentat lo sou als militars, y ara 's demana que
l' augment sigui extensiu á l' armada y als diplomátichs.

Que vagin augmentant, que aixís també aumenta la... po-
bresca pública.

Lo teatro del Tivoli de Madrid, propietat de 'n Juli Ruiz,
s' estrená ab molt éxit, pero á las primeras representacions
's tancá l' teatro.

¡Es cosa de *beure* ab lo protagonista dels *Trasnochadores!*
y dispensin l' errada d' impremta.

S' ha separat del seu cárrech lo director de la banda mu-
nicipal de Valencia, perque en l' acte de pendre possessió
l' nou Ajuntament, va fer tocá la Marsellesa.

No sabiam que no 's pogués tocar aquest himne.
¿Que s' havia de tocar la marxa real?

En lo pacífich poble de Viladrau, hi ha hagut dos asse-
ssinats en dos días. L' una de las víctimas era l' digníssim
secretari del jutjat municipal.

Es d' esperar que 'l jutjat de Santa Coloma de Farnés
procurará trobar als assessins, als cómplices y als encubri-
dors, tornant aixís la tranquilitat á aquella població.

De la depositaria de fondos provincials de Soria, se 'n
han anat 7,000 pessetas á *pendre las ayguas*.

A veure si 's trobará la bona anima que s' ha compadescut
de que aquesta cantitat sufrís calor tancada á la caixa.

Lo Consell federal de Suissa, ha fet sortir d' aquell her-
mós país á un emigrat que ha intentat suicidarse várias
vegadas.

Los suissos fan molt bé en no volgué carregá ab lo mort.

En la funció que 's doná dias passats en la societat humorística *Niu Guerrer*, en obsequi al director escénich D. Enrich Carreras, sentirem l' ária de baix del «Salvator Rosa,» la de soprano del «Ruy Blas» y 'l duo de baix y soprano de «La forza del destino,» que cantaren ab molt gust y atinació la senyora Marra y 'l senyor Miró, que dintre pochs dias surten per Venecia, ahont van contractats per la próxima temporada teatral.

En la Plassa de Toros de Linares l' altre dia un cabo de municipals va atipar de bofetadas á un espectador, y per aquest delictu l' *esquilx* d' autoritat va ser ficat á la presó hont se li arrancaren las insignias.

Aquí á Barcelona també passa igual; si algú de l' autoritat atropella al públich li donan una gratificació. Vès que li han fet á n' aquell municipal selvatje que temps passat á la porta de Eldorado vá donar una racció completa de bolets á un pobre espectador.

¿Y 'ls cafres que quan l' arribada de Salmerón, atropellaren á las personas?

Y... pero es parlar inútil.

¿Oy mestre A. Leu?

A Windsor, mentres se feya un dinar en honor dels emperadors, se reventá una canonada de conducció d' ayguas, y 's va inundá 'l menjador.

Veuen com no tots los dinars acaban en ví?

Lo Banch de Barcelona, ha tingut de facilitar plata, en cambi d' or, á la sucursal del Banch d' Espanya.

Lo govern, no obstant, diu que no te por que produhexi cap conflicte l' aprobació del projecte ab lo Banch.

Pot ser que 'l govern no tingui por, pero 'ls conflictes ja coménsan.

Es estrany que 's pensi en aumentar lo sou als militars, cuan se deuen als mestres d' escola mes de vuyt milions de pessetas.

Si ara tornés l' autor del *Quijote*, veuria com las armas aventatjan á las lletres.

Llegim en un diari, que la colonia francesa d' aquesta ciutat se proposa celebrar lo catorze aniversari de la presa de la Bastilla.

¿No mes fá catorze anys que 's va pendre aquell baluart? ¡Y 's deya que era cosa del sigle passat!

¡Quina manera de escriure la historia!

La guardia civil de Don Benito (Badajoz) ha posat á la garjola á un selvatje, acusat de haber violat á sa filla.

Ja 'm sembla que veig al juige las precaucions que pendrá al falli la causa d' aquest sátiro.

¡O témpora! ¡O mores!

Dorotea, baylarina,
va tenir l' atreviment
de sortir de *Messalina*
vestint un trajo indecent.

Lo gobernadó' anant recte
la va agafá' aquella nit,
y cumplint com bon subjecte
va quedá 'l ball prohibit.

Als pochs dias s' estrenava
una obra: *La Creació*,
hont d' Eva representava
tal como Dios la creó.

Y aixís al gobernador
va avisar incontinent:

—Lo que va fé 'l Creador
ningú ho pot trobá indecent.

J. ALADERN.

Medalla estiuhenca.

CARA

Las plantas treuen brotada
vestintse ab galas de estiu,
y 'ls aucells per vora 'l riu
entónan bella cantada.

Corre la brisa embaumada
escampant dolsa armonía,
y 'l rich sol fa llarga vía
sense parar ni un moment,
presentant lo gran orient,
amor, goig y poesía!

CREU

Empaytats per los *inglésos*
molts fugen de la ciutat,
y deixant lo pís tancat
á fora passen tres mesos.
Hi han renyinas de promesos,
moltes moscas y mosquits,
y entre mullers y marits
á tot hora grans batussas,
y la calor y las pussas
no 'm deixan dormí á las nits.

M. GARDÓ FERRER.

Telegramas

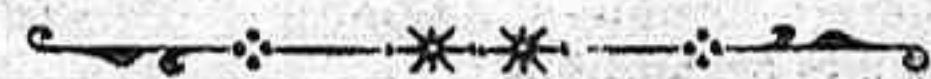
Soria, 5.—En lo robo que s' ha fet en aquesta Diputació provincial, las 7,000 pessetas que se 'n emportaren eran en metálich, pero no tocaren cap dels paquets de bitllets del Banch que allí mateix hi había.

Ab las noticias de la nova emissió de bitllets, ni 'ls lladres los volen.

P. MULLAT.

Venecia, 6.—En lo Banch del Poble, s' ha trobat un desfalch de 1.400,000 liras. Ha sigut posat á la sombra 'l director del Banch ahont ha produhit várias víctimas aquesta falta de *lirisme*.

Ripí.

A LA PLATJA

No sé á n' aquest matrimoni
lo que li deurá passá
que ell no mira 'l rostre d' ella
y aixó que la té al devant.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Vegetal es ma primera,
part del cos segona es,
nota musical tercera
y establiment l' hu-dos-tres.
M. EMULAP.

TRENCA-CAPS

Jaume Bell-lloch

MEMORIALISTA

per entregar á

don Macari Mallicas

Roda.

Formar ab aquestas lletas lo nom
de 11 carrers de Barcelona.
JOSEPH M. FELIU.

PROBLEMA

Descompondrer lo número 867 en
quatre cantitats de manera que su-
madas, restadas, multiplicadas y
divididas dos vegadas per un
mateix número, donguin
iguals resultats.
M. C. F.

SINONIMIA

Tot que tingas un total
de duros, amich Marsal.
F. CARRERAS P.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 — Poble de Catalunya.
- 5 9 7 8 6 8 6 2 — » » » » » » » » » »
- 4 2 9 7 8 3 9 — En los quartels.
- 8 9 4 2 6 7 — Un ofici.
- 1 3 6 7 9 — Vila de Catalunya.
- 5 6 7 9 — Los cerers ne tenen.
- 5 6 7 — Metall.
- 7 6 — Nota musical.
- 7 — Consonant.

V. PADRÓS.

GEROGLÍFICH

X
KP KP II
KP
C

AMICH TURBAU.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I.—Llu-i-sa.
» II.—A-de-la.
Intrínquilis.—Colomar.

Logogrifo numérich.—Cortinas.
Fuga de vocals.

Digué un pare á la sua filla:
—«¿Dels músichs del catafalch
Qu' están tocant la sardana
Quin es el que t' ha encisat?
¿Lo que toca la tenora,
La cornamusa, 'l timbal,
La flauta ó 'l corneti?»
—«Lo qui té 'l fluviol mes llarch»

Trenca-caps. — Sombra, Nau, Archs,
Sadurní, Rosa.

Geroglífich.—Per estoras los estorers.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id.	2 „
Extranger id.	2'50 „
Número corrent.	0'10 „
„ atrassat.	0'20 „

NOTA.—Tota reclamació podrá diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lít. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barna.